

Gaziantep'i Tanıtıyoruz

Her Yönüyle Bu Kentin Dünü ve Bugünü

Cilt: 2 Sayı: 2

AYLIK TARİH VE SANAT DERGİSİ

200 Kuruş

GEÇMİŞTEKİ İDARECİLERİMİZ :

1- Vali Hüsnü Çakır: Cesareti dilde n dile söylenir (1) 2- Ağır Ceza Reisi Niyazi Tuna (Sonradan temiz üyesi oldu.) 3- Fevzi Bozer : İstinaf mahkemesi savcısı iken Temiz birinci başkanı oldu. 4- Bilâl Hilmi Aras: Hâkim (Necmi Bayram'ızın kaim pederi) 5- Sadık Abalı: Evkaf Müdürü (Yunus Nadinin Ağa beyisi) 6- Hamdi Kasım: Sıhhat müdürü (Antep hakkındaki notlarından iatifade etmekteyiz.) 7- İshak Refet Işırtman (Kuzanlı) Maarif müdürü şair ve edip 8- İbrahim Halil (Defterdar) 9- Jandarma K. 10- Yılmaz Tokuz Oğuz Özel İdare Müdürü (Kilisli) 11- Yıldırım Kâmil.

(1) Vali Hüsnü Çakır: 1925-1926 yıllarında şehrimizde olan çekişmeli bir belediye seçiminde İncö ve Şih Mustafa tarafları birbirlerine kıyasıya girişmişken, hatta İncö tarafı olan Şerif Merak sırtına ve göğsüne, hançerlenmek korkusile, LENGERİ (Bakır sahan) takarak gelmişti. Cesur ve müdebbir bir vali olan Hüsnü Çakır tabancasını çekerek, -SEÇİM SERBESTTİR. KIPIRDIYAN BEYNİNE KURŞUNU YER- demek suretile serbest bir seçim yaptırmış ve Şih Mustafa tarafı olan Lutfu Güceğlioğlu belediye reisi seçilmişti. Bu memleket onu daima taktirle yadedecektir.

GAZİANTEP'İ TANITIYORUZ

Her Yönü ile Bu Kentin
Dünü ve Bugünü

Cilt: 2 Sayı: 2 30 Temmuz 1963

Flatı: 200 Kuruştur.

M. Oğuz Göğüş
Dergi Sahibi

M. Ali Anlar
Mes'ul Müdürü

Yazı Ailemiz

Uğuroğul Barlas
C. Cahit Güzelmey
Op. Dr. Rauf Yılmazer
Dr. Emin Kılıç Kale
Doç. Op. Dr. B. Noyan
A. T. Ozan
Öğretmen Faik Nas
Emekli Müftü
Abdullah Develioğlu
M. Oğuz Gağüş

Abone Bedeli

Sayı : 2 Lira

Yıllığı : 24 Lira

Altı aylığı : 12 Lira

Günü geçmiş nü-
sahalar 5 liradır.

Dizildiği ve Basıldığı Yer :

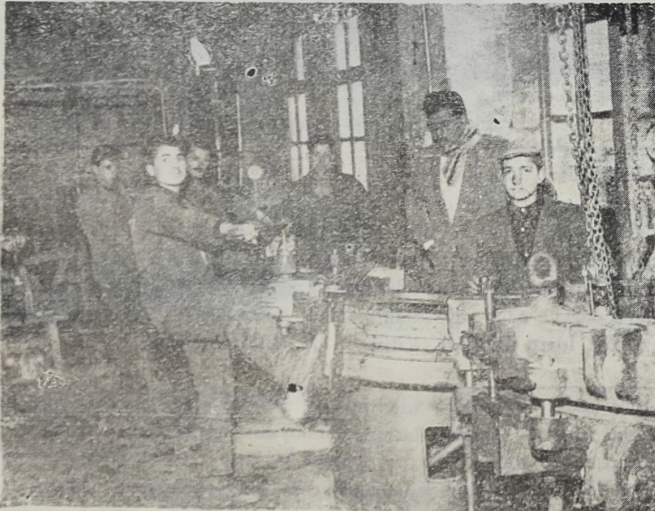
YENİ MATBAA. Telefon : 1396

GAZİANTEP Karagöz Cad.

GAZİANTEP'TE SANAT :

Ali Kıratlı (Atelyenin kurucularından)

Kıratlı lastik kaplama atelyesi. Burada yapılan kaplama lastikler
yenisine kadar dayanmakta ve yenisinin dörtte bir fiyatıdır.
(Bu atelye hakkında gelecek sayımızda bilgi vereceğiz)

Okurlarla Başbaşa :

Gençlik Sorusu Üzerine

Gençlik müessesesi ile kimseler, doğru bir tutumla ilgilenmiyor. Gençlik, tedirginlik içindedir. Yer, ayaklarının altından âdeta kaymıştır. Tutanacak bir şey arıyorlar. Çokluk, kötüye kullanılıyorlar. Gerçek fonksiyonları, kaybolmuş bir muhtevadan ibarettir. İnsan, bir takım olaylar karşısında, veya kendisine yöneltilen bir takım sorular karşısında, bir fırtınanın dinmesini bekleyişle susmanın acısını daha bir içten duyuyor.

Gençlik, kendi kendine, insani muhtevâsına ne vakit ve nasıl dönecek? İctimâî fonksiyonların, müesseselerin mütedil değerlendirilmesine ne zaman ve nasıl yanaşacak? Ya şuursuz, gayesiz bir akış, yahutta siyaset istismarı; ya mes'alesiz bir gençlik olmak, yahutta bütün değerleri bir kör döğüşünün emrine vermek. Neden sevginin yolları kapandı, neden bu menfaat çatışmaları; ve tâ derinlerden çatlayan içtimâî yapı; bu, çok karmaşık bir problemdir.

İçimizin sesine kulak vermiyoruz. Hepimizi birleştiren özü görmek istemiyoruz. Yaradılışımızı bir inkâr davranışı ile perdeledik. Her birerlerimiz, bir tanrı

gibi, yalnız kendimiz hâkimi mutlak olmak istercesine birbirimize yan yan bakıyoruz. "Gözünü seveyim" i, "gözün çıksın" şeklinde anlamak, bu vaziyet alışın tabii sonucu oluyor. Menfaat gruplaşmalarının üzerinde sözü geçen bir müessese yok. Üniversiter çevrelerle ilgili müşâhedeler, haberler dahi, oraların da gerçek havalarını yitirdiğini kendi kendini yitirdiğini gösteriyor. Kriz, gittikçe kesifliyor. Görünüşleri derinden kavrayan, değerlendiren, kendimize öz hal çareleri söyliyeni, içimizden sarsan ve uyaran hâkimler de çıkmıyor. Toplum içinde peygamberâne bir kıyamla tehlikenin önemini belirtip, müesseselerin yeniden canlandırılmasına, özellikle yabanlaştığımız insani muhtevâlarımızda uyanmağa çağırarak; hayâti bir hamle verecek kimseleri de beklemek, hayal gibi gözüküyor. Bir takım sığ ideolojilerin ve dinin dar tefsirleri içinde bunalıyoruz. Sokak politikası ağızını açmış, acımadan, memleketimizin öz evlâdlarını yiyor. Ve bütün bunların içinde gençlik vetiresi bu, toplumumuzun geleceği ne olacak?

M. Rami Ayas

SAYIN OKURLARIMIZA :

Dergimizi, oniki sayı bir arada olmak üzere nefis bir şekilde çiltletmiş bulunmaktayız. Şehir içinde satışımız gün geçtikçe arttığından taşra okurlarımızdan acile adresimize bildirmelerini rica ederiz. Ciltli olarak her kitap otuz liradır. İsteyenlere ödemeli olarak gönderilir.

Antep ve Antep Kalesi

(Geçen sayıdan devam)

Zeugma Selfkos Nikator tarafından Fırat nehrinin üzerinde inşa ettirdiği bir gemi köprüsünün gemilerin yanına getirilmesinden ibaret köprü başında tesis edilmiştir. Arap kabileleri etrafı yayılarak büyük bir tehlike arzettikleri zaman bütün seyyahlar Fırat nehri-ne bu köprüden geçerlerdi. Germanacia evvelce Maraşa verilen bir isimdi. Orta çağ muharrirlerinin bir çoğunun bu fikirde bulduklarını ve Ermenilerin Maraşa germaniki söylediklerini Ritter kaydetmektedir. Fakat o ve Profesör Kiepert Maraşın Antiyochia Ad Taurum ile bir olduğunu da düşünürler. Şarki Torosun arkasındaki bu mühim geçidin her zaman mühim bir rol oynamış olduğunu kabul edebiliriz. Bizans müelliflerine göre Germanacia Maraşın adıdır.

Roma İmparatorları zamanında Doliche'de basılmış bir çok meskükata rastlanmaktadır. (4) Biritsh Museum'de bulunmuş. Roma devrine ait çok sikkel-ler vardır.

Bu paralar Roma İmparatorları-ndan Markos Aurelios ve Komodos gibi imparator ve imparatorun oğullarına aiddir. Bu paraların bir tarafında Doliha-yon kelimeleri vazihan okunur. Bu vaziyet bize Dolichenin Romalılar devrinde mühim bir merkez olduğunu ispat etmektedir.

Doliche Romalılar devrinde bir çok yolların birleştiği bir noktada bulunuyordu. Maraş-Germanicia'dan gelen bir yol Sakçagözü-Sico Basilises'den geçerek Doliche'ye gelirdi. Doliche'den garp tarafına giden bir yol da Kartal-Garbedissus'a ve oradan Nicopolis İsla-

hiyeye giderdi. Doliche'den şarkı cenu-biye bir yolda Zeugma'ya ve Oradanda Halebe inerdi. Cyrrhus'dan Ayrıca Killiz-Kilise giden bir şube yolu vardı. Telba-şir Kilis'ten Zaugmaya giden yol üzerinde bulunuyordu. (6)

Romalılar devrinde Doliche ve Antep etrafında bulunan şehir ve bazı nehirlerle verilen adları yazalım.

Europos	-Garagamış (Garabulus)
Zugma	-Balkıs
Chalcis	-Kınnesrin (Aramice Kartal yuvası demektir)
Markası	-Maraş
Killiz	-Kilis
Kummuh	-Commagene
Hicraplis	-Menbiç
Chalos	-Buveyk nehri
Halman	-Berea (Halep)
Abarara	Telbaşır

Aintab Halkevi salonlarında bulunan bazı Roma eserleri Roma eseri Antep ve havalisinin Miladin bilhassa 2nci ve 3nci sırtlarında hayli yüksek ve parlak bir devir yaşamış olduğunu göstermektedir. Esasen bu havalide bulunmuş paralar da buna delalet etmektedir. Bilhassa Doliche şehrinin tanrısı eski alemde büyük bir rol oynaması itibarile de Antab ve havalisinin zengir medeniyetin merkezi olduğunu göstermektedir. Şimdi bu mezhep hakkında faydalı izahatta bulunalım:

1920 yılında çıkmış (Syriya mecmuası) nın ki Fransanın Suriye Fevkalade komierliği tarafından çıkarılır 183ncü ve müteakip sahifelerinde Franz Cumont tarafından yazılan zeus Dolichenusların mermer gurubu diye yazılan bir makalede şu satırları okumaktayız. :

BU TOPRAĞIN FEDAİLERİ

Yazan: Öğretmen Faik Nas

(Geçen sayıdan devam)

Bir hayli gittikten sonra fundalıklı bir yol kavşağına gelmişti. Bu yolları gayet iyi biliyordu. Havanın kararmasına rağmen futursuzca yoluna devam ediyordu.

İki üç kilometre daha gittikten sonra, büyük bir tepenin yamacına gelmişti. Yamacın az aşağısında bir dere çağıldıyarak akıyordu. Derenin sağında ve solunda söğüt, kavak çalılıklar umumî manzarayı tamamlamakta idi. Tepenin yamacından geçen yol bu dere üzerinde kurulmuş olan bir değirmenin önünden geçiyordu.

Yiğit Asım, yorulan atını dindirmek ve bir su içmek maksadıyla, dere kenarında, atından indi. Hayvanını otluğa bıraktı. Kendisi de başını bir taş koyarak düşünmeye başladı.

O bu düşüncelere dalmışken, değirmenin civarından bazı seslerin geldiğini duydu. Kulak verdi, yabancı sesleri andırıyordu. Hemen mavzerini yokladı.

Palası da kuşağındaydı. Sesler gittikçe yakından gelmeye başladı... Asım bir an için tereddüt ettikten sonra şöyle düşündü:

- Bunlar düşmanın önünden kaçan muhacirler olabilirler. Aynı zamanda da ilerilere kadar sarkmış olan düşman öncü birliklerinin posta veya keşif kolu da olabilirlerdi. O halde ne yapmak lâzımdı?

Düşünceler bir şimşek hızı ile kafasında ceryan ediyordu. Nihayet kararı verdi:

Yakında bulunan boş dağirmene saklanmak. Mevsim sonbahar. Düşmanın ileri hareketleri başladığı için değirmene de kimse bir şey getiriyordu. Dolayısıyla değirmende kimseler yoktu. Değirmenin suyu da esas arkin yanından ayrı bir arktan boşa akıyordu.

Asım, atını sık halde bulunan söğütler arasına sakladı. Kendisi de yirmi ile otuz metre arasındaki mesafeyi sürünerek geçti. Burada bulunan değirmenin dış oluğuna girdi. Gelenleri beklemeye başladı.

Değirmenin oyuğu zifiri karanlık içindeydi. Göz gözü göremiyordu.

Şimdi, seelerle beraber ayak takırtıları da çok yakından hissediliyordu. Gelen ses yakılarında üç dört kişi oldukları belli oluyordu.

Asımın eli tetikte, oyuğun önünden geçecekleri bekliyordu.

Değirmenin civarına vardıkları halde konuşmalarından, dost mu yoksa düşman mı oldukları anlaşılmıyordu. Asım, nefesini de artık kontrol altına almıştı. Seyrek seyrek nefes alarak gelecek avı kaçırmamak veya ürkütmemek istiyordu. Daha doğrusu du meyanda başarı göstermek ancak böyle sessizge riayetle olabilirdi. Çünkü gelenler çokluktu.

Commagene'deki küçük Doliche şehrinin tanrısı eski alemde büyük bir rol oynamıştır. Roma İmparatorluğu zamanında bu din hususi bir ehemmiyet ve kıymet kazanmış Rem sahillesinden büyük Britanya'ya kader tesirini göstermiştir.

4. Catalogue of grat coins in the Humteriam collection. Georg Macdonald. Glascovu 1905. Cilt 3

5- Ömeroğlu Sakaltutan dağının cenpunda Kilise bağlı bir köydür.

6 Suriye topoğrafyası Rene Dusaud Sa. 478 (Devamı var)

Değirmene iyiden iyiye yaklaşmışlardı. Vaziyet tarâmen anlaşılıyordu. Asım'ın tahmin ettiği gibi gelenler üç kişilik Rus keşif koluna mensup askerlerdi. Önlerinde de onlara kılavuzluk etmekte olan bir tanıdık ermeni vardı. Bu yerli ermeâi onlara mıntika hakkında tafsilatlı bilgiler veriyordu...

Ermeni klavuz şöyle diyordu:

- Eğer dediğim gibi o köprüden sonra, burayı da kilit noktası olarak ele geçirerseniz, işte o zaman Türk askerleri ile bu yerli çetelerin irtibatlarını kesmiş, onları mânen ve maddeten yıkmış olursunuz. Çünkü: Bu ovaya bu yoldan başka gidecek düzgün bir yol yoktur.

Ermeni klavuz daha neler anlatmış ve kimbilir daha neler anlatacaktı...

Asım, Ermeniceyi az çok biliyordu. Bu ermeniye konuşmalarından tanımıştı. Kendisi yerli ermenilerdendi. Fakat, çok kalles ve hain bir adamdı. İsminde Georgis idi. Asım içinden, vay seni bınzır eniği vay. Demek böyle ha.Şimdi gösteririm sana ve uşaklık ettiğin o itlere de ..

Tam bu anda gelenler başta Georgis olduğu halde hepsi oyuk hizasına gelmiş bulunuyorlardı. Asım bir sıçrayışta oyuğun ağzına geldi. Oyuk ağzına gelmesiyle etrafını çınlatırcasına gürlemesi bir oldu.

- Durun.

-

- Sakın yanlış harekette bulunmayın. Acımadan hepinizi gebertirim.

Devamla:

- Ulan Georgis tanıdın mı beni?

- Evet efem tanıdım.

- Öyle ise çabuk şu itleri bağla bakalım.

- Canımı bağışla efem.

Asım kucağındaki ip tomarını bir eliyle suratla çıkarıp Georgis'e fırlattı. Ve kesin emirlerini yağdırdı

- Murdar itler gibi geberip gitmek istemiyorsan sözlerimi iyi dinle ve emirlerimi yerine getir

-Peki, bâşüstüne... Sağol efe, hemen emret...

Georgis ve arkadaşları neye uğradıklarını şaşırılmışlardı. Oyukta başka adamlarında bulunabileceğini hesaba katan Rus askerleri ister istemez hiçbir mukavemet eseri göstermeden Georgis'e ellerini arkadan bağlatıyorlardı. Zaten itaat etmekten başka çare de yoktu. Ayrıca, Georgis, Asım'ı öteden beri tanırdı yapacağı yanlış bir hareketin de ilk defa kendisinin hayatına mal olacağına iyice biliyordu. Georgis, üçünüde ellerini sicimle bağladıktan sonra tüfeklerini de alarak Asım'ın önüne koydu.

Bu işler olurken eli tetikte ve gözleri Georgis'in yapabileceği en ufak bir hileyi sezebilmekte olan Asım'da idi

Üç Rus askeri bağlanıp silahtan territ edildikten sonra, Asım, Georgis'e yaklaştı Georgis korkudan titriyordu. Kendini masum göstermek istiyor ve aklı sıra bu işten temize çalışıyordu.

Asım pür hiddet:

- Ulan nankör herif, bu milletin ekmeğinden utanmadın mı? İtsiz köyde değnek-siz gezenlerin misali bu gavutçukları ne halt karıştırmaya götürüyordun.

-

- Söylesene bakayım.

-

- Ya böyle işte. Şimdi dilini eşek arıları sokmuş gibi susarsın değil mi?

Bunları, bir anda karşısına dikip hesaplarını görmek çok kolay bir şeydi hemde zevkli olacaktı. Fakat, Asım bunu yapmıyordu. Çünkü bunlardan istifade edilecekti. Çeşitli çeşitli işkencelere terk edilerek düşmanın ileri hattı hakkında bilgi alınacaktı. Aynı zamanda savaşlarda, her ihtimale karşı, düşecek esirlere karşılık olarak hükümetin elinde bulunmaları lâzım birer rehİN durumunda idiler.

(Devamı var)

Gaziantep'in Milli Destanlarından:

Destanı Aşık Ali

Kâfirlerde oldu suçlu
Yanları kılıçlı belleri şişli
Ağalar dinleyin bir güzel destan
İllîği (Yerli Ermeni manasına) olmuş
korta Antep'li arslan

Merdane yiğiti vardır Antep'in
Dabağlar işler dabağı (Tabak)
Gavurlar İslam kasabı

Kimi candan oldu kimi yaralı
Hazır ol vatına İngiliz kralı (1)

Anladınız şimdi İslam ile daciği (2)
Çöl Arabı yedi idiniz bastık ile sucuğu

Kadir mevlam cümleden ganı
Verilsin cihanda Antep'in şanı

İstanbuldan yazılır dağılır ferman
Çölden geldi imdada Arab ile urban

Bize kurşun atan Babige terzi (4)
Yedi krala kadar sallarsız güzrü

Şerhoş olanlar bir araya seçilsin
Antepli şanını padişah duysun

Yürürdüm yolları taşa hoplardım
Babik Paşa (5) Yörü canına falladım

Karacadan kolum bağı (6)
Pazarda deli var Badığın oğlu

Harslar (Ermenice kadın) ağlar gözü yaşlı
Merdane yiğiti vardır Anteb'in
Anteb'in etrafı bağ ile bostan

Kalaycılar yaykar kabı
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Baltacılar urdu geçti ileri
Merdane yiğiti vardır Anteb'in

İçinize zehir ettik Haçığı (3)
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Çalalım kılınca dökelim kanı
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Ermeniden kestik bir bayli kurban
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Payimal oldu namusu ırzı
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Türk islâm olanlar al yeşil geysin
Merdane yiğiti vardır Anteb'in

Bağırsak kuyusu olmasa susuz çatlardım.
Merdane yiğiti vardır Antep'in

Aşk udundan ciğer dağı
Merdane yiğiti vardır Antep'in

1- İngilizlerin Ermenileri tahrik ve teşvik ettiklerine kinaye

2- Dacik Ermenice İslâm Türk demektir.

3- Haçık Ermenilerin İstiklâl uğruna baş kaldırmalarına baş olan zatın adı

4- Babik, Ermenilerin o zaman meşhur kurşun atanı

5- Ermeniler, İstiklâl kazansalardı bu zata büyük paye vereceklerdi.

6- Karacadan kolum bağı, Ermilerin baş kaldırmalarına ve Antepte Ermenilerle Türkler birbirlerini kasap gibi kesmelerine rağmen İstanbuldaki Abdülhamit hala Türkleri haksız bularak daima uslu otumalarını ferman etmesine, kinaye,

Şer'i Mahkeme Sicillerinden Aktarma ve Tercümeler :

Sıra No. No. 19 Sahife 8 den,
"Elkissa Dükânı Muhammet bini Sal-
man Mââ Ramazan Bini Muhammet

"Veçhi tahriri huruf oldurki Mez-
bur Muhammet Meclisi Şer'a gelüp Ra-
mazan beni vekil nasbetti (Tuttu) zevce-
si (Karısı) olan Nefise binti (kızı) Kası-
mı talak selase (Üç talak) (Boşanmak)
verdeyu bendahı Talak selase ile mez-
bure Nefiseye talak verüp boşadım de-
dikte vekâlete beyyine (delil) talap olun-
dukte üdülü müslüminden (Adil müslü-
man) Şemsettin bini Ahmet ve Ali bini
Hamza icrayı şahadet edüp dedilerki mer-
kum Ramazan Muhammet beni vekil nas-
betti zevcesi olan Nefiseye Talak vermeğe
bulundu dedikte tesbiti sicil olundu tah-
riren (Yazılış) fi mine (Ay) Seferülmur-
ât'tar (Temizlenmiş ay) 938"

Şuhudülhal

Haci Ömer bini Zeyneddin ve
Haci Musa bini Elboyacı (Bu zat Boyacı
camisini yaptırılardan olacak) ve Haci
Abdi bini Muhammettin

Sıra No. 20 den

"Elkissa İbrahim bini Sıdika Mââ
Muhammed bini Mahmut

"Veçhi Tahriri huruf oldurki mez-
bur İbrahim Meclisi Şer'a Muhammedi
ihzar edüp dediki Karye sazğından (Oğuz-
zeline bağlı bir köy) bir kıta Enar (Nar)
bahçesi ki Müezzin babam Sıdika Mu-
hammeden dört yüz elli Halebi akçeye
şûra sahib (kati satış) ile satun aldı de-
dikte merkum İbrahimden Sıdika dava-
sına muvafık İbeyyine talap (İtetmek) o-
lundukta Üdülü müsliminden Haci Zeyd
bini Muhammed ve Mahmud bini Yusuf
icrayı şahadet şer'ıye edüp dedilerki mez-
bur İbrahim babası Sıdika bu zikrolunan

anılau) Enar bahçenin merkum Muham-
medden bu meblağ mezbur satun aldı
deyu şahadet eyledikleri badeltahkik (İN-
celendikten sonra) şahitlik mezkûranın
şahadefleri üzerine hayır kavlıle vaki
olup tesbiti sicil olundu Tahrire. mah
(ay) Saferülmuat'tar fi mine 938"

Şuhudülhal

Haci Ahmet bini Mustafa ve Yah-
ya bini Muhammet ve Baça Hekim

Sıra No 21 Sahife 9 dan

Elkısaa... İltizam Pir Ahmet Bini
Sefer Mââ Ahmet Bini Ali

"Veçhi tahrir huruf oldurki mezbur piri Ah-
met Meclisi şer'a gelüp şöyle iltizam edüp
dediki Halil bini Muhsinde olan beş yüz
Halebi akçeyi tarihi kitaptan (yazılış gü-
nünden) üç güne degin merkum Halil
mezbur Ahmede vermez ise hale kefil
oldum deyu merkum piri Ahmedin kefa-
lete iltizam ettüğü tesbiti sicil olundu
tahriren fi 8 Şehri Seferülmuat'tar 938"

Şuhudülhal

Mubammen can ağa bini Ahmet
ve İbrahim Bini Ahmet

Sıra No. 22 Sahife 9 dan Elkısaa
ıkrarı pir Veli Beytullah Mââ Toydak
bini Ahmet

"Veçhi Tahriri huruf oldurki mez-
bur pir veli Meclisi Şer'a gelüp ikrar
edüp dediki mezbure Toyduka gece ile
vardım zina ettüm deyu mezbur bir ve-
linin ıkrarı tesbiti sicil olundu tahriren
9 Seferülmuat'tar 938"

Şuhudülhal

Ahmet bini Bayezid ve Ahmed
bini Sıdika ve Abdi Çelebi bini
Recep Halil

Sıra No. 23 Sahife 10 dan:

"Elkissa Muhammed Bini İbrahim Boynuyoğunlu (Halen bu soyadında bir ustamız ve ona mensup aile topluluğu şehrimizde mevcuttur.) Mââ Erşet İncirli

"Vechi tehriri huruf oldurki Muzbur Muhammet meclisi şer'a merkum müradı ihzar edüp dediki Mezbur Murada koyun bahasından yirmi sekiz Halebi akçam var idi bakisin alup yedi yüz yetmiş Halebi akçem mezbur Muradın zimmetinde bakı kaldı dedikte mezbur Murad dahi bu zikrolunan meblağı bittamam verdim bir akçe ve bir arzum bakı kalmadı dedikte mezbur Murad hak verüp bittamam eda (Ödemek) ettigüne beyyine talap olundukta üdulu müsliminden Tanrı verdi (Halen bu ad altında dahi şehrimizde bir aile vardır) bini Köse ve satılmış (Bu ad altında bir aile vardır) bini Hüseyin icrayı şahadette bulunup dedilerki mezbur Murad merkum Muhammede yirmi bin Halebi akçe koyun bahasından verüp eda etti bir ak-

çe ve bir babbe kalmadı deyo mezburanın şahadetleri badedetezkir (Anılmak) ve tahlif (Yeminden sonra) hayır kavli levaki olduğu sebepten tesbiti cicii olundu tahriren fi 9 Şehri Saferülmüât'tar 935"

Şühüdlhâl

Ali bin Hıdır ve Seyyit Ahmet ve Mevlana Yahya Müderris fi Medrese Sunguriye ve Ahmet bin Nebi

Sıra No. 24 Cilt 1. Sahife 10 dan:
"Elkissa Hıdır bini Ali Mââ İbrahim bey

"Veçhi tahriri huruf oldurki karyeyi Atabek (Şimdiki Etebek köyü) yerinde iki bin beş yüz tiyek bağki Hıdırın Mülkiyetini faragat edep İmliha İbrahim beye teslim idiki nice tassaruf sderse ede min bâad (Bundan sonra) mezkûr Hıdırın medhalı kalmadı (İlgisi) kimesne (Kimse) buodan sonra hak talap etmiyeler fi evail (Gün) Safarülmüât'tar sine 939"

Şuhudülhal

Seyyid Ahmet Bini Seyyid Muhammed bini İsmail Ali bini Muhammet

Mersin Vilâyetimizden bir görünüş

ANTEPTE YETİŞEN ULEMA VE ESERLERİNE DAIR:

Yazan: Abdullah Develiöglu

1- Aynı: Mahmut Betriffin bini Gazi Ahmet Cihabittin. Hanefi ulemasının değerlilerinden büyük bir zattır. 762 de Antepde doğup 855 de Mısırdı vefat etmiştir. Gazil Uzat ve ihtisap vazifelerinde bulunmuş. Tahsil zamanını bir çok kısmını Mısırdı geçirmiştir.

Eserleri: 36 eseri aşağıya sıralandı. 1- Buharı şarkı.: Bu şarh Aynı namıyla iştihar etmiş fakat esas adı (Üm-detül gari) dir. Büyük 11 cilttir. Matbu'dur.

2- Mağanil Abgay fircirail ahsar 3- İmamı Mergi nainin Lidayesi şerhi Bu şehrin ismi nihayedir. 4- Tarihi Ekaside 5- Tarihi İbet Fi evsafi ehliil as 6- Elfiyeye Musanditin şarhı üzerine haşiye 7- El-hayi Şarhu gasidet şavi bu kitap Aruza aittir. 8- Hocası hüsami rühavin 4 mezhebe dair nazmi bihari zahirezini şerh bu şerhin adı düreri bihari zahiredir 9- Et dürerür fahire Şarhül bihariz zahire: Bu şerh iki çilttir. 10- Remzül Hakayık: Bu şerh fıkıhdan meşhur kenzöt dagayit şerhidir. 11- Zeynül meçayis 12- Siyayül Embiya 13- Siretül Melikül Eşref 14 Siretül Melikül Zahir tuğrul 15- Siretül Melikül Müeyyet 16- Şarhı sireti muğultay 17- Şaviye şarhı 18- İbnacibin anuruzunu şerh 19- Süneli Ebu davuttan bir kısmını şarh 20- Tabakati hanefiye 21- Tabakati Şuara 22- İktül Cüman fitarihi ehli zaman. Bu kitap 24 cilttir ve her bir cildi 800 sayfadır. Heyet ve tabakata, Coğrafya hayvanata, ait bilgilerde de bahseder, kısmen makbuldur. Esası arabidir Türkçeye de tercüme edilmiştir.

Keş fuzunun da 19 cilt deniliyor. 23- İbni temiyyenin kelimi tayibini şeh 24- Elfiyenin şarhı şevayidini ihtisal etmiştir. İsmi Fareyuğul averittir, Bir cilttir 25- Keşkül Liam firşerhi sireti İbnişam 26- Elmesayüdül medriye bu kitap veta-vayil zahiriyeden seçilmiş mesaidir. 27- El müstekşmal bu kitap ibni seaitinin meçma atlı kitabının şarhıdır. 28- Meşbarı hishudur. Bu kitap hutbe ve mevzuralara aittir. 8 cilttir. 29- Elmakasidül namiye bu kitap elfiye şarhlarını şevadiye şarhıdır. 2 cilttir.

30- Milahü Ervah Fir şehi ferah 31- Minhatülsülük fişerhi tümmetül fütuk bu kitap hürua aittir. 32- Mizaniün müsus fiilmin 33- Nafdül eftar bu kitap manil asar şarhı olan mebadil ahyarı tebbih hakkındadır. 34- Niyayatül Beyan Bu kitap Mimamı meraükünaninin hidayesi üzerine diğer bir şarhtır. 35- Elvesit muhtesaru' muhit 36- İbni-sakirin tarihi dimaşkıni ihtisardır.

Aynı: Ali oğlu Abdurahman. Hanefi ülamasından olup Hâki lakabını taşırdı. 1168 den sonra vefaata etmiştir. Sugul meal fi şerhi nazmil leal) adlı bir eseri vardır.

3- Aynı: Abdurahman oğlu Muhammet. bu zat büyük alimlerden olup Şam Kadısı iken isti'fa etmiş ve orada 893 de vefaata etmiştir. Maksut şerhi, fıkıhdan dürer gurer şerhi, Fıkıhdan nikaye şerhi Mantıktan şevsiye şerhi, Lügadden (Eddürretül muzi'e) manzumesi vardır.

4- Üveyis oğlu Şahveli: Halvetiyye meşayihından fazıl bir zattır. 1000 tarihlerinde memleketinde vefat etti. Eserleri: 1- Gunyetüssalikin: Bu kitap Seyyit Yahyanın Virdi settarinin mufassal ve Arapça şerhidir. Üsküdar'da nasuhi dergahi kütüphânesinde vardır. 2- Elkavakibülmuzie Fittarihil- Muhammediyeye 3- Errisaletülbedriyye Fibayani Tarikatilmerziyye bu eserlerden 2 ci mensur, 3. ocü manzum olup her ikisi de Ayasofya kütüphanesindedir.

5- Cinanı oğlu Ahmet Asım : 1169 da Doğup 1235 de vefat etmiştir. Mezarı Üsküdar'da harmanlıktan miskinlere giden yolun sağ tarafındaki set üzerindedir. 1258 de vefat eden oğlu Hoca Hamit de yanında medfundur. Mezar taşına şöyle yazılmıştır :

Ulum ve fünunda Nâm alan, Ensalî atiyeye değerli eser bırakan değerli bir zattır. Sarf ve Nahv gibi alet ilimlerini Vatani ülemasından Ömerzade Hâfız ve Hacı Hasan zâde Efeudilerden, Hadis ve Tefsir gibi Yüksek ilimleri sahibi telifat olan hocası Necip efendiden, Fununi ve şi'iri ve edebiyatı babasından tekmlil ederek (Kalmadan Haki mezelletde heman ey Asım-Âzimi suyi sema sayi Stanbul olalım) diyerek 1204 de İstanbula gelmiş ve orada Bürhanikatij terceme etmiştir. Bu tercemeye mükâfaten tariki ilmiyede (hareketi hariciye) rütbesiyle taltif ve 1330 da Selânik Mevleviyetine terfî edilmiştir. Sonra bu rütbeden azledildi. Arabi ve Farisi lisanları ana lisanı gibi vakıf Fransızcada da bilgisi vardır.

Antep büyüklerinden Nuri paşa vak'asında kitapları ve bütün eşyası zayı olmuş, İstanbuldaki evide yandığı cihetle büyük felâkete uğramış ve sefaletle dünya hayatına göz kapamıştır. Şöyle diyor :

(Rakibü yârden şekvası yoktur. Aksım zârin-Anın feryadı ancak baht

nahem varındandır, hep).

Ve (Nice bir hikmeti mahluk ile mahzul olalım - Sayılı hak olalım naili mes'ul olalım) Bu gibi aklı zekâ ve ulumü fûnun sahiplerinin sefalet içinde yurulanması şaşılacak hallerdendir. 1222 de Vak'anüvistlikden istifa eden Amir beyden sonra vak'anüvistlik memuriyetine tayin edilmiştir.

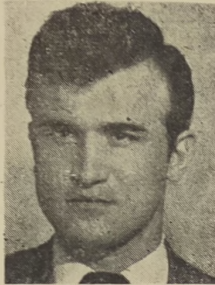
Eserleri aşağıya sıralandı. 1- Okyanus: Bu kitap Mecüddini Fe'ruz Abadinin Kamus adlı altmış bin maddeyi havi lügatını beş senede terceme etmiş ve bu terceme bir kerre Mısırdaki, iki kerrede İstanbul'da tap edilmiştir. 4 Cilt olan matbu kitap beşbin üçyüz sahifadır. 2- Tibyani Nafi bu kitap Tebrizli Halef oğlu Hüseyin Farisi lügatına ait olan Bürhanı Katı tercemesidir. 2 cilttir matbu'dur. Faydası Alemşumul olan bu iki kitap Ahmet Asım hiçbir zaman unutturmayacaktır. 3- Sieyri Halevi tercemesi: Bu kitap Rağıp Paşa hocası diye meşhur olan İbrahim Halebinin Sieyri Nebviye ve Gazavatı Ahmediyeye ait arabca 63 beytin tercemesidir, matbukur 405 sahifelik bir cilttir. 4- Merahulmaali: Bu kitap Osman oğlu Aliyi Uşiniu akaide ait 66 beyitli ve bed'ülemali adlı arabca kasidesinin şerhidir, Türkçe, mufassaldır. Mevcut şerhlerden üstündür matbudur. 5- Tuhfei lugatı arabiye: Bu eser müptetedi ve mutavassıtların lügat öğrenmelerini kolaylaştırmak maksadiyle yazılmıştır.

6- Tarihi Osmanî: Zamanına ait vak'aları havi bir eserdir. 2 cilttir Türkçedir. 7- Tercemeyi mazharı takdis Bihurucitaifeyi Fransız: Fransızların Mısır'a dubuilerinden huruclarına kadar her gün zühur eden Mısır vak'aları hakkında müverrihlerden Şeyh Abdurahman Hayratinin kaleme aldığı tarih tercemesidir.

6- Mehmet oğlu Mustafa Sait Antep Müftüsüdür vefatı 1279 dadır. Eser

Yurt dışında memleket evlâtları:

Muzaffer Ertan (Yüksek Makine Mühendisi)

Muzaffer Ertan

Gaziantep'in Akyol mahallesinde 1939 de doğmuştur. Annesi Şerife Dolapçı babası ise kunduracı Kâmil Ertandır. İlk tahsilini Cumhuriyet ilk okulunda bitirerek Erkek Sanat Enstitüsüne girmiş ve 1956 da burayı bitirmiştir. Kendisinde yüksek bir kabiliyet gören vakit okul müdürü M. Ali Demir ilgililerle

temas temin ederek kendisini Almanya'ya göndermeye muvaffak olmuştur.

Almanya'da Bon şehrindeki Teknik Üniversiteye girerek burada parlak bir başarı göstermiştir. Hatta bu başarısından dolayı okul idarecileri Türk elçiliğini tebrik ettiklerinden Türk elçiliği ise Türkiye Maarif vekâletine durumu bildirmiştir. Maarif vekâleti ise Erkek sanat enstitüsü Müdürü M. Ali Demiri tebrik etmişti. B. Hadiseyi o vakit Antepte çıkan Yeni Gaziantep Gazetesi 15 Temmuz 1956 tarihli sayısında yayınlamıştı.

Halen Almanya'da Mercedes Fabrikasında Teknik müdür olarak çalışmaktadır. Pek yakında buradan ayrılacak yurda dönecek ve kendi doğduğu şehirde bir buz dolabı fabrikası kuracaktır. Bu iş ise kendisinin yıllardır hayalinde yaptığı tek amaçtır.

1- İntihabülfukaha: Fürû'dandır. 4 cilttir
2- Cihadiye: Cihadın faziletine dair bir risaledir.

8- Muhammed Münip Hoca: Osmanlı Ülemasının esrifazlarından bir zattır. Nükaddimatı Ulmi memleketin ulemasından tahsil edip Kazi Beyzavi Muhaşşisimeşhur İsmail Konavinin dersine hazır ve icazet almaya muvaffak oldu sonra İstanbul'a gelerek Kadıaskerlik pâyesine nail oldu 1238 de eyleştiği Aydında vefat etti İzmir Kadısı iken hemşehrisi Ahmet Asımın Bûrhanı Katı' tercemesine yazdığı arabi rakriz ve aşağıda bildirilen eserlerinden anlatıldığına göre Osmanlı Edebiyatında, ve Fars bilgilerinde mareti tahimesi vardır.

Eserleri 1- Tercemei siyeri kebir: Bu eser imamı Muhammedin siyeri nebeviye ile askerliğe ait evamiri Muham-

mediyesinden bahseden arabi siyeri nebevisi tercümesidir. Bu kitap nizami ceditin müessisi olan mahmut atlidin iradesiyle alay müftüleri ve tapu imamları taraflarından zabıtlara ve askerlere okunur. ve anlatılırdı.

2- Zeyli dev hatip meşayih: şehü islâmların hal tercümelerini bildiren ve müstakim zade süleyman saddettin tarafından yazılan devfatül meşayih atlı kitabına zeyildir.

3- Elhekmetül garro hiahkamı kaza: Cihadın faziletlerine attir

4- Hulasetül nukul: Arabi kaidelere bahsen bir eserdir. Matbudur.

5- Münşaat: Edebi parçalardan bazılarını ve tane şiirini havidir.

7- Teysürül mesir fiğahıs siyeril kebir: Arapcadır. (Devamı var)

Gaziantep Vali Muavini

ZEKERİYA ÇELİKBİLEKLİ

1922 yılında Eskişehirde doğmuştur. İlk, orta ve lise tahsilini Eskişehirde yaptıktan sonra 1944-1945 ders yılında Siyasal Bilgiler Okulundan mezun olarak Yüksek tahsilini ikmal etmiştir.

İdare meslekine ait stajına Eskişehir Maiyet Memuru olarak başlamış, bu staj esnasında sırasıyla Eskişehir bağlı, Mihalgazi Bucak Müdürlüğüne, Sivrihisar kaymakam Refikliğinde ve İzmirde bağlı Foça Kaymakam vekilliğinde bulunmuştur.

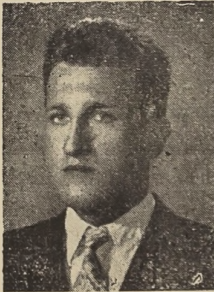

İçişleri Bakanlığının 1948 yılı Mayıs ayında açtığı 13. dönüm kaymakam (Devamı sahife 12 de)

Yurt dışında memleket evlâtları :

Asaf Ertan

(Yüksek Elektrik Mühendisi)

Asaf Ertan

Gaziantep'in Akyol mahallesidde 1946 da doğmuştur. Annesi Şerife Dolapçı babası ise yine Kunduracı Kâmil Ertandır.

İlk tahsilini Cumhuriyet ilk okulunda yaparak Gaziantep lisesine girmiştir. 1957 yılında lisenin fen bölümünden çıkmıştır. Bütün arzusu Almanyadaki ağabeyinin yanına giderek tahsilini yapmaktı. Nihayet bu arzusuna ulaşmış,

ağabeyisi Almanyadan kefalet gönderdiğinden kendisinde oraya giderek Manheim üniversitesinin Elektrik kısmına devama başlamıştır. Halen altı yıldır Almanyada bulunmaktadır. Tahsilini bitirdiğinden stajında yapmaktadır. Okulu çok parlak bir şekilde bitirmiştir. Orada Türk talebe cemiyeti idare heyetinde bulunmaktadır

Talebeler kendisinden çok memnundurlar. Staj müddetini bitirdikten sonra Antep'e gelerek buraya ağabeyisinin açacağı buz dolabı fabrikasında çalışacaktır.

Dergimizin Notu:

Vatana Millete böyle parlak evlatler yetiştiren ana ve babayı tebrik ederiz.

M. Oğuz Göğüş

Gaziantep Emniyet Müdürü Mu.

YUSUF KEMAL ACLAN

İstanbul Cihangirde 1929 de doğmuştur. Annesi Asude haam, babası ise komiser muavini Nazif bey. İlk tahsilini İstanbul üçüncü ilkokulda orta okulu İstanbul ve İzmirde bitirmiştir. 1942 de Polis kollejine girerek pek iyi derece ile bitirmiştir. Buadan sonra polis enstitüsüne girmiş 947 de bitirmiştir. İki yıl İzmirde beğinci şube de komiser muaviniği yapmıştır. 1949 da subay olarak askerliğe çağrılmış Nisan 1950 de bitirmiştir. Bundan sonra Erzuruma Komiser muavini olarak atanmıştır. 1951 de Ankarada açılan polis enstitüsüne ikinci dönem dedektif kursuna girerek burayı birincilikle bitirmiştir. Bundan sonra Emniyet Genel Müdürlüğü önemli işler müdürlüğü özel büroya bağlanmıştır. 1956 Hazirana kadar bu bronun Kars ve Erzurum

İzmir şubelerinde çalışmıştır. 1956 da İzmirin Emniyet birinci şubesinde B grubu amirliğine getirilmiştir. Dedektifte komiserliğe birinci şubede ise baş komiserliğe terfi ederek 1959 da İzmir birinci şube müdür vekilliği 1960 da Emniyet amirliğine getirilmiştir. Bir müddet İzmir Birinci şube müdürlüğü yaparken Haziran 1961 de Karabük Emniyet amirliğine getirilmiştir.

Ocak 1963 e kadar Karabükte kaldıktan sonra İlimiz İlçesi İslâhiye emniyet amirliğine getirilmiş isede lüzumuna binaen ilimiz emniyet müdür muaviniğine alınmıştır. İzmirden evli olup Serdar, Fatih, Birsan, adında üç çocuğu vardır. Bir kardeşide İzmirde Trafik polisidir.

Gaziantep Vali Muavini: ZEKERİYA ÇELİKBİLEKLİ

(Sahife 11 devam)

lık kursuna iştiraki müteakip Gürpınar kaymakamlığına tayin edilmiş, bundan sonrada yine sırasile Tefenni kaymakamlığında, Siirt ve Diyarbakır vali muaviniликlerini yapmıştır.

27/Mayıs inkilâbından sora içişleri Bakanlığı teftiş kurulunda iki buçuk sene Mülkiye Müfettişi olarak çalış-

tırılmış ve 8 Şubat 1963 tarihinden itibaren de ilimiz vali Muaviniğini deruhte etmiştir.

Evli ve 3 çocuk babasıdır. Meslekine olduğu kadar güzel sanatlara karşı büyük bir ilgisi vardır. Bilhassa yağlı boya ve pastel olarak hazırladığı tabloları değer ifade eder.

Gaziantep'te ilk doktor ve ilk hastahane

Derleyen: M. Oğuz Göğüş

Batıdan Gaziantep'e yaklaşan bir kimse ilk olarak, en yakın tepenin üstünde bulunan ve iki de yel değirmeni olan Amerikan Hastanesinin binalarını görür. Bu yeldeğirmenleri Güney Türkiye'nin bu temiz ve insanları müteşebbüs ruhlu olan şehrinin havasının rüzgarlı ve halkının çok çalışkan oluşuna bir sembol teşkil etmektedir.

Amerikan hastanesinin, adını aldığı Dr. Azariah Smith o tarihlerde Antep diye anılan Gaziantep'e ilk defa olarak 1847 yılında gelmiştir. Amerikada bir takım protestan kiliseler grubunun hayır ve yardım kolu olan ve Amerikan Bord adını taşıyan teşkilât tarafından gönderilen Dr. Azariah Smith, Antep'te karısını tedavi ve iyi ettiği bir hançer tarafından misafir edilmiş ve neticede Dr. Smith burada yerleşip kalmaya karar vermiştir. Ancak kendisinin burada doktor olarak çalışması kısa sürmüştü ve Dr. Smith 1851 de tifo ve zatürreye tutularak ölmüştür. Antep'te ilk hastahanelenin inşaatı için gerekli paranın çoğunu, Dr. Azariah Smith'in Yale Üniversitesindeki sınıf arkadaşları onun hatırasına bir hürmet nişanesi olmak üzere 1879 senesinde aralarında toplamışlar ve bu parayı bu maksat için hibe etmişlerdir (Central Turkey COLLEGE) Merkezi Türkiye Koleji adlı kollejin tıp şubesi olarak kurulan bu hastane genç doktorlar için bir staj merkezi olmuştur. 1882 de Dr. ve Bayan Shepard Amerikadan Antep'e geldiği zaman burada on bir tıp talebesi var idi. Doktor Shepards'lar (Bayan Shepard da doktor idi) hocalık ve hastanedeki hizmetlerine ilâveten aynı zamanda kliniğe gelen ve çok sayıda olan ayaktaki hastalara bakmak ve evlerdeki yatacak has-

talara viziteye de gitmek suretiyle bu iş çok faal olarak devam ettirmişlerdir

Antep'te ilk Türk doktorunun doktorluk etmeğe başlaması Dr. Shepards'ların gelişinden çok sene sonra olmuştur. Antep'te memleket hastanesi açıldığı zaman Dr. Shepard'ın asistanları bu hastanenin ilk doktor kadrosunda vazife almışlardır.

Amerikan hastanesi ilk kurulduğu gündenberi doktorlarının ve hasta bakıcılarının en yüksek kalitede olmasını, şefkat ve sevgi ruhu içinde hizmet etmeyi gaye edinmiştir Türk doktorlarıyla ve Gaziantep'in sağlık müesseseleriyle teşriki mesai arzusu devamlı surette ve daima artmıştır.

Hastaneain 49 tane yatağı vardır. Hastanenin devamlı doktor kadrosu iki Türk doktoru, iki Amerikan ve bir stajyer Türk doktorundan müteşekkildir. Ayrıca, hastahane, hastalarını hastaneye yatırıp orada tedavi etmek selâhivet ve hakkına sahip olan ve buna karşılık hastahanelenin bazı vazifelerini yapmağı üzerine almış bulunan ve şimdilik adetleri altı olan ihtisas sahaları ayrı, mahalli mütebassıs doktor kadrosuna da sahip bulunmaktadır.

Hastahanelenin diplomalı beş hemşiresi mevcut olup bunlardan birisi Filipinli, diğeri İstanbullu ve üç tanesi de Amerikalıdır. Hastahanelenin ayrıca, kendi hemşire yardımcısı kurslarından mezun sekiz tane hemşire yardımcısı vardır. Hastahanelenin hemşire yardımcısı yetiştiren hursuları iki sene devam eden kurslardır. Bu kurslara öğrenci olarak devam eden halen onbir talebe mevcut olmakla beraber önümüzdeki Sonbaharda on iki yeni talebe daha alınacaktır.

Gaziantep'in Yakın Tarihinden :

TÜRK BEYLERİ

Derleyen: M. Oğuz Gögüş

Dört yüz on yıl evveldi. Şehrimize altı Türk beyi gelmişti: 1- Keyvan bey, 2- Handan bey, 3 Sungur bey, 4- Mihail bey, Zülkadir bey, Alaiddin bey,

Bu altı Türk beyi, Osmanlı hükümetinin söğüt ve Tomanıç kasabalarından etrafa taşmaları ve civara dal kol salmaları neticesi bir çok eski Sulçuki Türk beylerinin de sindirmişlerdi. Çünkü hepimiz biliyoruzki, Osmanlı devleti Selçuk Türk imparatorluğunun enkazı üzerine kurulmuştur.

İşte yukarda adları geçen Türk beyleride bu sindirmelerden usanarak yurtlarını terketmek mecburiyetinde kalmışlardır Ve dolayısıyla kendilerine başka bir yurt aramak zorunda kalmışlardı. Bu suretlede şehrimize kadar uzanmışlar. burayıda çok beğenmiş olduklarından şehrimizde kalmışlardı.

Şimdi sırayla sizlerle bu beyleri inceleyelim:

Keyvan bey

Şer'i mahkeme sicillerine göre Keyvan bey buraya Emir olarak gelmiştir. Ve ilk defa şimdiki Maarif kahvesinin bulunduğu yer şehir dışında boş bir yer olduğundan buraya konmuştu. Kendisine hoş geldine gelen ve niçin içeri girmediğini soran zavata da:

"Görüyorsunuz ki benim develerim, keçilerim, koyunlarım, tavuklarım ve çadırım var içeri giripte kimi taciz edeyim hiç olmazsa burada kimseye zararım dokunmaz" cevabını vermişti.

Maarif kahvesinin etrafındaki bulunan yere ise o zaman boklu bostan derlerdi. Keyvan bey buraları satın alarak vakfetmiştir.

Gaziantep'te ilk doktor ve ilk hastahane

(Sahife 13 den devam)

Memleket hastahanesinin hemşirelerinin Amerikan hastanesinde bir müddet staj görmelerini temin edecek bir anlaşmada adı geçen iki hastahane arasında halen tertiklenme safhasında bulunmaktadır.

Amerikan hastahanesi Gaziantep'li ve gönüllü olarak hizmet eden hanımların yardımı ile hem hastahane hem de Gaziantep'in muhtelif köylerinde çocuk klinikleri açmış bulunmaktadır. Bu kliniklerde bebekler diplomalı hemşireler tarafından muayene edilmekte ve icabı halinde bakım ve tedavi için vazifeli sıhhat müesseselerine havale edilmekte ve gönderilmektedir. Bu kliniklerde bebeklere ayrıca önleyici aşılar da yapılmaktadır.

Yine bu kliniklerde annelere çocuklarının ne gibi bir gıda sistemine tabi tutulması gösterilip öğretilmekte, sıhhi durumlarına göre hangi gıdanın hangi çocuk için uygun olduğu anlatılmakta ve kendilerine CARE teşkilatı tarafından temin edilen toz süt ve vitaminler de bedava olarak verilmektedir.

Amerikan hastanesi, pazarları hariç, hasta muayenesi için hergün açıktır. Pazarları dahil, haftanın hergününde âcil vak'alar ve fevkalade halleri karşılamak için ise bir ve daha ziyade sayıda doktor gece ve gündüz devamlı nöbet tutmaktadır.

Bir de hamam yaptırmıştır. Hamam ise Gaziler caddesini Aleybeye doğru inerken oradadır. Bunlardan başka Keyvan bey bir çok daha başka vakıf da bırakmıştır.

Kemal bayramlarla Keyvan beyin ilgisi ise şöyledir:

Keyvan bey vakfiyesinde Erşet evladı kalmadığı takdirde kız evladına oda olmadığı takdirde kölesine ve kölesinin evladını kalmak suretiledir.

İşte bayramlarda (Yalnız burada Tatlat bayram ailesi, hariç) Bu köleden bir kız almaları neticesi bu vakfa sahip olmuşlardır. Bu gelen beylerin içerisinde en zengini ise Keyvan beydi.

Handan bey

Beyler içinde en fakarası idi Bu da şimdiki kale altına giderken gördüğümüz camii ilk defa Handaniye mescidi olarak yaptırdı. Ve yanına dahi bir kaç medrese yapıyordu ve burada ders vermeye başladı. Ayrıca kılan parasile şimdiki demirli kane tarafında 40 mışara bostan olarak mescide vakfetmişti.

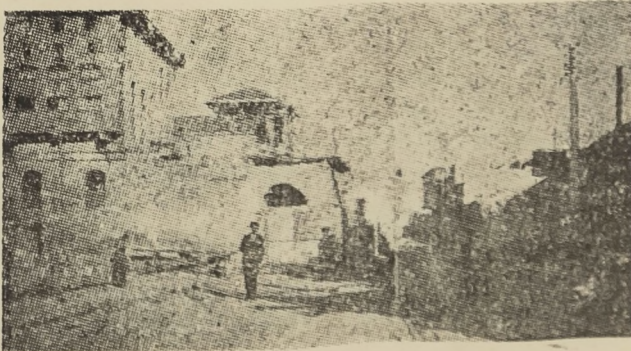
Bu suretle Handan bey camide imamet eder, medresede ders verir geçimini temin ederdi. Bu mescit sonradan harap olduğundan Hasırcı (Tüzün) ailesinden Ahmet

Muhlis efendinin babası bu mescidi büyüterek cami haline yeniden yapmışçasına yaptırdı.

Sungur bey

Bu gün şehrimizin karagöz mahallesinde Çamurcu sokakta 30 nolu evlerin yerinde bir medrese ile bir de mescit yaptırdı. İçerisine bir kaçta hücre ilave ettirir. Bu hücrelerde yatıp kalkmakla beraber camide imamet eder. Medrese de talaba okutur. Bu medreseyi tanıyanlar iyi hatırlarlar, havuzun suyu ise şimdiki kale altındaki büyük paşa hamamına giden sudandı. Sungur bey Handan beyden epeyce hallicadır. Oğuzeline bağlı Telbaşar köyünde bir çok sulu tarla alarak bu mescide vakfediyor. Hâla son zamanla a kadar bu medresenin vakıf işlerine şimdiki emekli nikâh memurlarından Bekir Göğüş'ün babası Ahmet Göğüş bakardı. Bu zattan sonrada onun kardeşlerinden Mahmut Göğüş bu vakıf işlerine bakardı. (Mahmut Göğüş şimdi maarif vekâletinde talem ve terbiye heyetinde bulunan Beşir Göğüş'ün babasıdır.) Bu iki kardeşin niçin bu vakıf işleriyle uğraştığını araştırdık. Dedeleri Hacı Mahmut efendi bir zamanlar Antep evkaf müdürü (O zamam nazır) olması dolayısiledir. Çünkü evladı olmayan vakıflara şimdi olduğu gibi yine vakıflar idareşi bakardı.

(Devamı var)

Gaziantep'in Eski Atatürk Bulvarından bir görünüş

CELÂL KADRİ BARLAS'IN DİLİNDEN :

İttihadı Terakki Cemiyeti Gaziantep'te nasıl kuruldu ?

10 Temmuz 1324 tarihinde Selânik ve Rumelinin ve vilâyetin diğer yerlerindeki ittihadcılarının ayaklanması ve Enver, Niyazi, Eyyüb Sabrı gibi ordu mensuplarının çeteler halinde dağa çıkmaları üzerine bir ittihad ve tarakkı cemiyeti mevcut olduğu memleketin her tarafına yayıldı.

Ve neticede Sultan Abdülhamit hürriyetin ilânını ve kanunî esasının (Anayasa) tekrar meriyete geçmesini kabul ederek bütün vilâyetlere resmî keyfiyet neşir ve tamim edildi. İşte Antep kaza kaymakamlığı da bu haberi alarak resmen yayınladı.

Her yerde olduğu gibi Antep'te de o zaman bir redif taburu mevcut idi. Bu taburun kumandanı yüzbaşı Şamlı Yahya bey idi. (Bu zat Ahmet Muhtar Göğüşün çok sıkı arkadaşı idi. Onun içinde Muhtar bey Yahya adındaki bir oğlunun adını buna izafeten koymuştur. Diğer oğlu Celâl adındakinide Celâl Kadri Barlas'a izafeten koymuşturki bu zat şimdi Tarım mücadele müdürüdür.)

Ve diğer tabur zabıtlaride hemen hemen zaten bir arada bulundukları cihetle ve onların kulağı sivil halktan ziyade delik olup ittihad ve tarakkı cemiyetini uzaktan ve yakından bildikleri cihetle hemen toplanmaya başladılar.

Bu sıradaki mahalli hadiseleri uzatmıyacağız.. Yerli kimselerden bu toplantılara alâka gösteren pek nadir idi. Bunların başında Cenani zade Ali bey ve Taşçı zade Abdullah efendi (Hoca), Tuzcu zade Hafız Ahmet Efendi, Kethüde zade Ahmet Muhtar bey, Kethüde

zade (Göğüş) Hüseyin Cemil bey, Hacı hanifi zade Abdullah Efendi, İztırab zade (Barlas) Şefık bey, yine Cenani zade Rıza bey, Nizipli Hacı Mehmet efendi (Bu zat yılın dörtte üçünü Antep'te geçirdiği için) Battal bey zade (Budak) Tahirbey İztırab zade (Barlas) Celal Kadri hay, Dai zade Hasan Sadık bey, bu arada da Ermeni vatandaşlar da kanunî esasının ve Hürriyetin ilân edilmesine çok sevindiklerinden bu toplantılara alâka gösterdiler. Ve bilhassa Amerikan kolejli profesörlerinden Bezciyan Zenup hoca, Silahyan Hırand efendi, Kendirciyan Hosep efendi, gibi ileri gelenler ittihad ve tarakkı cemiyetine girdiler. Ve bir kısım memurlarda İttihadı Tarakkının toplantılarına katılmak suretile bu cemiyete temel kurdular. Cemiyetin ilk reisi Yüzbaşı Yahya bey idiyse de kendisi bir ordu mensubu olması hesabına yerli bir sivilin, seçilmesini münasip görerek bunu teklif etti. Ve seçim neticesinde Ali Cenani bey cemiyete reis olarak intihap olundu İkinci reislîğide Taşçı zade Abdullah efendi seçildiler. Bu suretle ittihad ve tarakkı cemiyeti kurulmuş oldu. Artık bir bina tedarik etmek icabettiginden ve o zamanki İstanbul'da ve Selânikte ve diğer şehirlerde böyle cemiyet binalarına kulup tesmiye edildiğinden Suburcunda karakol bitişliğinde (Şimdi bu karakolun yerinde kunduraçı boyacıları toplanmıştır. Buradan itibaren saz olan

yere kadar karakol binası olup üzerinde odalar ve önünde balkon vardı. Burasının arkası ise Keynan bey vakfına ait bir arabacı hanı vardı. Şimdi ise buralar hep keyvan bey vakfına ait bir arabacı hanı vardı. Şim-

di ise buralar hep keyvan bey vakfına çalınmıştır ki evvelce burası yanı kararakol ile 8 dükkânın yeri maarife ait bir yerdi) İşte bu sekiz dükkânın üstündeki yer kulüp olarak temin edildi.

Burada bazı tadilat yapılarak gayet geniş bir salon temin edildi. Salonun bitişiğinde iki oda vardı ki birisi reis ve idare heyeti odası, diğeri kahve ocağı, adile kulup hademesine tahsis edilmişlerdi: Bu binanın Suburcu caddesine olan ön tarafından boydan boya balkon vardı.

İttihad ve terakki cemiyetinin en çalışkan ve devam edenleri şunlardı:

Kethuda zade (Göğüş) Hüseyin Cemil bey. Cenani zade Rıza bey, İztirap zade Celâl Kadri, Dai zade Hasan Sadık beylerdi.

Diğer cemiyet azaları ki: (bunlara ihvan) denirdi. Tek tük kulube gelüp İstanbuldan gelen yığın, yığın gazetele-ri okurlar ve kahvelerini nargilelerini, içüp giderlerdi. Gün geçtikçe İttihadi tarakkiye girmek isteyenlerin sayısı arttı. Onun için duhul yani cemiyete girmek usuluda İstanbuldaki, usula göre yapılmaya başlandı. (Bundan ayrıca bahsedeceğim) Bu kulübün ve cemiyetin masraflarının teminini başkan başkan Ali Cenani bey taahhüt etmişti. Fakat zaman geçtikçe masrafı çeşitli şekillerle arttığundan her azanın bir aylık almak usulu kabul edildi. Ve bu aylık gayet cüz'i bir paraydı. Eksilen parayı yine başkan Ali Cenani bey vermekte devam etti. Ali Cenani beyin mebus seçilmesi üzerine ki: Antep Halebin bir kazası olduğundan o zaman seçimler vilâyet namına olduğu için bütün vilâyetin mebuslarına Halep mebusları namı verilir.

Cemiyet başkanlığına ikinci başkanlığına ikinci başkan Abdullah efendi (Hoca) seçildi. Abdullah efendi çok kıymetli ve hamiyetli bir zat idi. Bütün bu aile çeşitli şekillerde memlekete

hizmet eylediler. Merhum Faik paşa Abdullâh efendinin küçük oğludur. Abdullâh efendiyi İngilizler Antep'i işgal ettikleri zaman Mısır sürgün ettiler. Ve orada senelerce kaldı. Ve hastalandı. Antep'e geldiği zaman çok yaşyamıyarak vefat etti.

Ordu zabitanının ilk günlerdeki cemiyet faaliyetleri gittikçe azalıyordu. Zira ordunun siyasetle iştiğal etmemesi, hakkında mebusan meclisinde çok ateşli tartışmalar oluyor. Ve ittihad tarakkinin muhalifi olan diğer partiler mesele (Hürriyet ve itilaf) partisi gibi, ittihadı tarakkinin ordudan kuvvet aldığını ileri sürerek buna çok itiraz ediyorlardı. İşte bu sebeple ordu mensuplarının tesir ve nüfuzu gün geçtikçe eksiliyor. Antep İttihadi ve terakki mensupları arasındaki yerli siviller vaziyete bakım olmaya başladılar. Bunların başında Kethuda zade (Göğüş) Ahmet Muhtar ve Hüseyin Cemil bey ve İztirap zade (Barlas) Şefik bey Celâl Kadri Barlas, o zamanın daha bir çok münevver gençleri mevcut bulunuyordu. Nitekim Muhtar bey ve Hüseyin Cemil bey bütün ömürleri boyunca ittihadçılıktan ayrılmamışlardır.

Bu yüzdende iyi veya kötü hadiselere hedef olmuşlardır. İttihad ve terakki cemiyeti kurulduktan sonra Antep'te adeta bir fikir inkılabı zuhure geldi. Ona mensup bilgin kimseler sıra ile her hafta konfranslar vermek suretiyle cemiyet hayatını bir fikir hayatı şekline soktular. İstanbuldan gelen gazete ve mecmualar, bütün okunur, okurlarında kulube ce'p ve cezbediyordu. Konfransları dahi kulube devam ettirmekte büyük rol oynuyordu.

Ve Antep'te İttihad ve terakki cemiyetinin kuvvetli olmasındandirki burada Hürriyet ve itilaf cemiyeti kurulamadı. Harpten sonrada kurulan Müdafayı hukuk cemiyeti yine İttihad ve terakki cemiyetinin enkazı üzerine kurulmuştu.

Dr. EMİN KILIÇ KALE İLE MUSİKİ TARİHİMİZLE

İLGİLİ BİR MÜLÂKAT :

Mülâkat No. 9

Hazırlayan: M. Oğuz Göğüş

Bundan önceki mülâkatta, Ya-man Dede'nin dört mısraından ilk ikisinin musikiyi tarif ettiği; üçüncüsünde musikinin kaynağının gösterildiği belirtilmişti.

Dördüncü mısrada, ilk üç mısraa tevdi edilen derin fikirler; Mevlâna'nın şahsında misal alıyor, tecelli (=Belirme) mertebesine varıyor. Ve "Bak neler söyletiyor" hitabı ile; bu ilmin yüksek gradodan meraklılarına, peşinde olanlarına (ki bunlar ilm-i musikiyi güzel sanatlardan saymazlar!) uyarıcı (=Ağah kılıcı!) bir işarette bulunmuş oluyor.

"Bak neler söyletiyor. Hazreti Mevlânâ'ye" diyor... evet, neler söyletiyor!:-

Binlerce beyitlik Mesneviyi söylüyor; binlerce beyitlik Divan-ı Kebîr'i söylüyor. (Mesnevinin ilk mısraının, "Neyden dinle!" kelâm ve hitabı ile başladığını daima hatırdan tutmak ne kadar önemli olmak gerekir!) Yüksek gradodan fikirler denizi olan bu hazinelerden, zemin ve zamanla bağdaşabilecek bir kaç kıymet sunalım:

1- Bir münasebetle kadını tarif eder. Bu tarif, iki mısra içinde tamlığa ermiştir. Biz burada şimdilik ilk mısra ile yetineceğiz- "Kadın, hakkın lem'asıdır". "Lem'a" kelimesinin manası, tasavvuf ilmine göre, çok derinlere gider O derinlere inmek şimdilik seyrimiz dışıdır.

Dikkati çekelim : Bu yüksek ve önemli tarif 700 sene önce yapıyor!

Bilhassa şark alemini çok ciddi olarak düşündürmesi gerekir...

2- Bir münasebetle ömrü (=Nas'ı yaşamak gerektiğini) tarif eder. Bu tarif, tek mısra içinde tamlığa ermiştir- "Aşksız geçen ömrün hesabını tutma". Bu, şu demektir: Ömür, yani yaşama, aşk atmosferi içinde geçerse ona yaşama denir. Aksi takdirde bir şey ifade etmez. Çünkü kozmik (=Kâinâti) bakımdan yapıcı olamaz. (Aşkın tarifi dört numaralı mülâkatımızda yapılmıştı!)

Vaktiyle bana bir pîr bir hikâye lû-tuf ve ihsan etti. Konumuzla olan sıkı birliğinden ötürü bu hikâyeyi okurlarıma hediye etmek isterim:- "Ben henüz genç idim Bir pîre intisap etmiştim. Bir

Dr. Emin Kılıç Kale, Ney hocası Hacı Emin Dede ile görüşüyor.

gün beni, bir mezarlığı gezmek için götürdü. Mezar taşlarındaki yazılar şu tarzda idi — On yaşında vefat etmiştir; otuz yaşında vefat etmiştir; yirmibeş yaşında vefat etmiştir ... yani yaşlı denecek çağda ölenler hiç yok! Dikkatimi çekti. Pire sordum; hep genç yaşta ölmüşler, dedim. Pîr cevap verdi: 'Burada yatanlar, esasında altmış ve yetmişbeş yaş arasında yaşamış insanlardır. Lâkln aşk içinde geçen seneleri, yani değer bakımından hesap edilmesi gereken seneleri, gördüklerin gibidir...' "

3- Bir münasebetle şöyle der: Bu "sır söyleyici büyükler, karşılarında İsrâfil huylu müstemi isterler." Bu, şu demektir: Burada sır söyleyici büyükler, ilm-i dinde velî mertebesinde (=Filozof mertebesinde) bulunan bilgiler manasınadır. (Örneğin, Muhiddin-i Arabî bunlardan birisidir).

Buna göre, Mevlâna'nın cümlesi şu şekilde sadeleşir: Velî mertebesindeki ilm-i din bilginlerinden faydalanmak isteyen birinin, İsrâfil huylu olması gerekir; bu, şarttır! İşte bundan ötürüdür ki her ilm-i din bilgini, sır söyleyici büyüklerden sayılmadığı gibi; bu büyüklerden faydalanmak da her şahsın kârı değildir! Ne muazzam bir konu... Şeyh Galip'in şu mısraat ne kadar yerindedir- "HER FERDE NASİP OLMAZ, BU NEŞ'E BULANINDIR".

4- Bir münasebetle Mevlâna'ya, Mühiddin-i Arabî'nin şahsiyeti hakkında sordular. Cevabı şudur: "O bir sadri eceldir ki; mazi, hâl, istikbal avucunun içinde sayılır." Bu, şu demektir: O, nefisten yakasını öylesine kurtarmış (=Sadri ecel=idrakte son derece parlak ve açık) bir zattır ki: "Mazi" ve "İstikbal" in annesinin, "Hâl" olduğunu bilir.

Tasavvuf ilmine göre bu, çok önemli bir mertebedir. Bunun tafsilâtına girmek seyrimiz dışındadır. Yalnız şöyle küçük bir işarette bulunalım: Mühiddin-i Arabî, tasavvuf üzerine beş yüze yakın eser yazmış bir mutasavvif, büyük bir varlıktır. Bu eserlerden en önde gelenlerin birincisini (Fûsus), ikincisini (Fütubat) teşkil eder. Bunları vefatından az önce yazmıştır. Erbabınca malûmdur ki; "Mazi", "Hâl", "İstikbal" konuları fethedilmeden (Fütubat) yazılamazdı.

x
x x

Sayın okurlarıma:

Bu, son mülakatımızdır. Konumuzu bitirdik. Beş-on yaprak içinde sunmuş olduğum bilgi, "Dinî-Felsefî-İlmî" (=Religio-Philosophical-Scientific) olup taşıdığı manalar çok geniş çaptadır.

İlk iş, tabiidir ki, bunların iyice anlaşılmasıdır. İkinci iş, tabiidir ki, bir filozofa göre, bu bilgilerin meyvedâr (=İşe yarar) olmasıdır. Şu mısra bu noktayı ne kadar aydınlatır: "OKUMAK DEVA DEĞİL, ANLAMAK ŞİFA DEĞİL!"

Tasavvuf ilminde, bilgilerin to-puna: "İlm-i kâl"; bilgilerin meyvedâr hale getirilmesiae "İlm-i hâl" denir... (Örneğin, Şems-i Tebrizî, Mevlâna'yı ilm-i kâl'de bulmuştu. İlm-i hâl'de hocası olmuştur.)

Filozof Doktor Emin Kılıç Kale'nin 1945 ten 1963 e kadar 17,5 sene devam eden dersleri bir türlü anlaşıl-mıyor görülebilirdi. Bu, tabii sayılmadır. Çünkü derslerinin amacı ilm-i hâl idi. Çünkü, bu iki ilim arasındaki fark çok âzîmdir!

x
x x

Gaziantep Halk Şairlerinden :

DELİ ŞERİF

(Şerif Dai)

Av. Cemil Cahit Güzelbey

Deli Şerif: Şakir Sabri Yeşer'in Gaziantep Büyükleri adlı eserinde sadece bir halk şairi olarak kaydedilmiştir.

O Felek destanını yazan bir halk şairi olmakla beraber Muğirteki şöhreti daha ziyade pek muzip, hazır cevap, çok cömert bir adam olmasındandır. Şerif Dai, soyadından anlaşılacağı üzere,

şehrimizin tanınmış ailelerinden (DAİ) lere mensuptur.

Babası Topal Sadık adile anılan Sadık efendi, dedesi Karatar köprüsünü yaptıran, Hacı Emin Beydir. Yaşadığı devirde Antep'in en zenginlerinden olarak bilinen ve bu gün şehrimizde en az bin beşyüz kişinin ceddidir. Şerif Dainin

Sayın Gazetecibaşımıza:

İşte nihayet mülâtımız sona erdi. Birbirimizi tebrik edebiliriz. Sabırlı çıktın. Sorumu soralı aylar geçti, hâlâ cevabını alamadım, yollu sözler söylemedin. Takdir etmeliyim. Sen mutlu bir insansın.

Fakat beni komuya davet etmek hakkındı. Soru nerede kaldı; ben nerelelere geldim... Bu böyle olmakla beraber iki numaralı mülâkattaki anlaşmamızı da hatırlamalıyız: her şeyimin felsefem çerçevesi içinde olacağını peşinen kaydetmiştim.

Dokuz mülâfattır sürüp giden yazılar gösterdi ki ben, felsefem icabı, yalnız ve yalnız insanlarla ilgiliiyim.... Bu ilgi de adamın âdem olması bakımındandır. Her şey gelip bu merkezde toplanmaktadır.

Sorduğun soru bütün canlıları içine almaktadır. Ben ise sadece insan adlı canlı ile ilgiliiyim.... İşin başında söylediyim ya, diyeceksin.. Öyle ama, söylemek o kadar kolay mı?!... Görüyor-

sun, söyledim. Hem de bol-bol söyledim. Lâkin neden sonra!!

Bu noktaya uygun bir şey hatırıma geldi: Bir tâlip (=istekli) bir pîrin terbiyesi altına girmiş. Gün geçtikçe, pîrin terbiyesi tâlibe ağır gelmeye başlamış... İstedığın kadar âh-vâh.... Bu âh-vâh karşısında, pîrin tâlibe cevabı şu: "Kim etti sana bu kârı teklif!" Yani, ey sayın Gazetecibaşımız, ben de bu pîriden aldığım himmet ile,

—"Sen ne eyledin-de, böyle orijinal bir filozofla mülâkata giriştin? Bunu sana kim dedi?", der; saygılarımı sunar, veda ederim. (Son)

D Ü Z E L T M E :

Mülâkat No: 7 nin 6 ncı paragrafındaki şiir şöyle olacaktır:

Yârden ayrı gönül: mülkü durur
sultanı yok;
Mülk kim sultanı yok: cismi durur
kim canı yok.

annesini Rahmetli Hacı Taha Göğüş kızı Nefise, o bir adile Nefus hanımıdır.

Şerif iki defa evlenmiştir. Birincisi, dedesi Hacı Emin beyin dayısı oğlu Şerif Güzel beyin kızı Hatice hanımıdır. Bundan Nefise ve Ayşe İnci adında iki kızı olmuştur. Nefise hâlen Temiz mahkemesi raportörlerindedir. Yüksek mimar ve Mühendis Tekin Dai diğer kızı Ayşe İncinin oğludur.

İkinci karısı ise amcası oğlu Alinin kızı ve Meriş adile anılan Meryemdir. Bundan çocuğu olmamıştır.

Şerif Dai, 1299 yılında Gaziantep'te doğmuştur. Bir süre medresede okuduktan sonra tahsilini Rüştüyede tamamlamıştır. Babasının bir çok köylerde emlak ve arazisi bulunduğundan, her hangi bir sanata ve devlet kapusuna dahi yapışmamıştır. 14 Ağustos 1917 Karaçomak köyünde öldüğünden oradan gömülmüştür.

Deli Şerif, gençliğinde iyi ata biber, iyi silâh kullanır, çok yigit ve cesur ele avuca sığmaz bir adamdı İfrat dereceye vardığı işret onu çöktü. Ve vakitsiz öldürdü. O emsalsiz derecede cömertti. Çok zengin olan babasından ve annesinden temin ettiği paraları eşle dostla yedi. Defalarca cebine doldurduğu kırmızı altunların yarısını, ekmekci dükkânının önüne durarak yoksul kimselerin aldıkları ekmek bedellerini ödemek, diğer taraftan paranın yarısını meyhane, ziyaret eden fakir DEM ehlinin orada içtikleri veya doldurdıkları şişelerin parasını kendisi sağlamak suretile harcadığı görülmüştür.

Sırtındaki paltoyu, caketini, çıplak kimselere giydirmesi çok görülmüştür.

Şerifin dikkate değer bir yönüde çok muzip ve şakaçı olmasıdır. Babam Arkık köyünde ziraatla uğraştığı sıralarda bilhassa yaz aylarında sık, sık yanına gelirdi. Fakat misafir olduğunun

ertesini günü köyde, harman yerinde, bir vaveyladır kopar. Köylülerden kimisinin sıyrgısı, Cercer takımları, ayak kaplırı, Abası, ortadan kaybolurdu. Harmanlar kalktığı vakit kaybolan bu eşyalar, teker, teker, başkalarının sap ve saman yığınlarının arasından çıkardı. Neden sonra bu muzipliğin merhum tarafından yapıldığı anlaşılırdı.

Rahmetli, geceleyin en küçük bir sudan bile geçemezdi. Yukarıki muziplikleri ortaya çıkınca yatağını Arkık köyü önünde birleşerek akan Halep arkı ve elmalı sularının birleştiği yerdeki bir adaya yapılıp, geceleyin uyku zamanında oraya yatırılırdı. Bir gün yine böyle yapılmış, sabaha karşı mevsimsiz bir yağmur başlamıştı. Önce yatak opeyce ıslanmış bir taraftanda su yükselmişti. Şerifin bağırtıları üzerine koşularak zor kurtarılmıştı.

Deli Şerifin bir çok fıkraları vardırki hala dilden dile anlatılıp gülünür. Bir gün Arkık köyüne Musey adında çok genç ve çok yakışıklı bir yahudi delikanlısı gelmişti. Çerçilik için gelen Yahudi oğlu bir ara Elmalı suyu kenarında oturup derede yıkananları seyrederken köyün tanınmış kimselerinden biri sarkıntılık maksadile ayaklarını ve kollarını genci sâarcasına arkasına oturduğunu ve onun bu harekete aldırmadığını gören Şerifin arkadan yavaşça gelerek ikisini birden bir tekme ile suya yuvarladığı hala gözlerimin önüdedir.

Şahin beyin şehit düştüğü günlerdeydi. Annemle Kara çomuk köyüne dedem Mehmet Zeki Daimin yanına gitmiştik. O sırada jandarmalar casusluk suçuna yakaladıkları bir adamı Maraşa götürmek üzere bu köyden geçiriyorlardı. Harman yerindeki mola da bayıldı (Causus) dediler. Hep koşuşduk, adam ölü gibi uzanmıştı. Ellerini ayaklarını kaldırdıkları vakit pat diye düşüyordu. Rahmetli Şerif Dai'de oradaydı. Hemen koştu pürüzlü bir taş getirdi. Herifin başının altına

Köylerimizi Tanıtıyoruz:**Orul Köyü**

Hazırlayan: M. Oğuz Gögü

İli: Gaziantep
 İlçesi: Nizip
 Yüzölçümü: 17000 dekar
 Köyün ile uzaklığı: 35 Km.
 Köyün ilçeye " : 15 "

Demirci	Yok
Nalbant	1
Marangoz	1
Kasap	4
Tuhafiye	Yok

KÖYÜN TARİHÇESİ

Antep ilçe Nizip köy iken Orul Halebe bağlı bir bucak idi. Orul ismi Kum kabinesinden gelmez. Bizansların vak-tile hüküm sürdüğü çıkan eserlerden tahmin edilmektedir.

Finikelilerden kalma esere de tesadüf edilmektedir.

KÖYÜN NUFUS DURUMU

Kadın	: 1300
Erkek	: 1050
Toplam	: 2350
15 yaşından büyük erkek sayısı:	750
" " küçük " " :	300
" " büyük kadın " :	800
" " küçük " " :	500

KÖYÜN İCTİMAİ ve KÜLTÜREL DURUMU:

5 sınıflı bir adet ilkokul	
Okuyup yazma bilenler	: 600
Köy odası	: Yok
Köy kahvesi	: 4
Kooperatif (tarım kredisi)	: 1
Trahüm sağlık evi	: 1
Cami	1
Berber	3
Bakkal	15

İŞLETMECİLİK DURUMU:

Arazi bölünüşü	Dönüm
Tarla arazisi	6080
Ekili	3000
Nadas	3000
Boş	Yok

İşletme bölünüşü (dönüm)	Adet
0-50	20
51-200	10
201-500	10
501-2000	Yok
2001-5000	"
5000 den yukarı	"

Köyün Arazi Taksimatı

	Dönüm
Bağ	4000
Meyvelik	2000
Sebze bahçesi	1000
Zeytinlik	10500
Çayır Mera	Yok
Kayalık çorak	"
Bataklık sazlık	"
Orman	"

(Sayfa 21 den devam)

koydu. Kafasını yirmi otuz santim kal-dırdıktan sonra bırakıyor, casusun başı bu taşın üzerine düşüyordu. Şerif hay-kırdı:

-Melün herif bakın kafasını ağır

indiriyor. Bu yalandan bayılmıştır, diye ısrar ediyordu. Bir eşek üzerine çuval gibi atılarak götürülen adam Karaçomak'tan ayrıldıktan sonra yaptığı tilki düzenini bırakarak ayılmış jandarmaları kandırarak kaçmaya çalışmıştır. (De amı var)

KOYUN SU KAYNAKLARI

Nehir veya çay	1
Pınar	20
Kuyu	50

SULANAN TOPRAKLAR (Dönüm)

Sebze	2000
Meyve	2000
Diğer mahsuller	1500

BAŞLICA ÇİFTLİKLER VE BÜYÜKLÜKLERİ:

Çiftlik sahibinin adı	Mevkii	Dönüm
Osman Kahraman	Muhtelif	500
Arap Gülbaş	"	400
Şihli Delen	"	500

ALET ve MAKİNA VARLIĞI

Ziraat alet ve makinaları	Adet
karasapan	150
Traktör	12
At arabası	4
Traktör arabası	8
Fabrika ve imalathaneleri	
Değirmen	2
Zeytinyağı imalât	4

TARLA MAHSULLERİ

Yıllık ekiliş	Dönüm
Hububattan:	
Arpa, Mısır	2000
Buğday	4000
Havuç, turp	2
karpuz kavun	150

MEYVE AĞAÇLARI

Cinsi	Dekar	Aşılı	Aşısız
Zeytin	10500	105000	
Dut			100 adet
Erik		030	
Armut	4	140	
İncir	150	3500	
			<u>Adet</u>
Kayısı			1300
Ceviz			1300
Sakız			3000
Nar			3500

Meyvesiz ağaçlar:

Çınar	10000
kavak	100000
Söğüt	6000
Yalangoz	5000

HAYVÂN VARLIĞI.

İrat hayvanları	Adet
Sığır	60
koyun	2000
kılkeçi	1600
kovan	200 eski
Koşum ve kümes hayvanları:	
At	15
kısırak	20
Beygir	50
katır	6
Eşek	80
Öküz	1000
Deve	7
Tavuk	2500
Hindi	500
Ördek	100
kaz	100

Hayvancılık verimleri:

Beherinden alınan süt (yıllık olarak)	700 kg.
Beher koyundan alınan süt	" 200 kg.
Beher tavuktan alınan yumurta (yıllık olarak)	50 adct
Beher kovandan alınan bal	5 kg.

T İ C A R E T

Köyün dışarıya sattıkları zeytin, üzüm, fıstık, incir mısır ve sebzedir.

Köyün dışardan aldıkları Giyim eşyası Buğday arpa culbant, gaz, tuz, yağ.

KÖYÜN ÖNDERLERİ

Pamukçulukta:	Şihli Delen
Hububatta:	Osman Kahraman
Arıcılıkta:	Yusuf Gülbaş
Zeytincilikte:	Osman Kahraman, Ali Kappolat
Bağcılıkta:	Yusuf Kartal, Yusuf Akar

Gaziantep Harbinde Türk Kahramanları :

Kara Hüseyin Ağa

(Çınarlı Cephesinde)

Derleyen: M. Oğuz Göğüş

Kara Hüseyin ağa 314-1898 de Gaziantep'in Dügmeçi (Şimdi Karagöz) mahallesinde Çamarcu sokagında doğdu. Annesi Ayyuş-Ayşe Sakallıdır. Babası Abdülkadir Sakallıdır.

Bundan 400 yıl önce Şamdan Hüseyin Sakallı adında bir zat gelerek Antep'e yerleşmişti. (Sinecen vakfına göre) Rivayete göre Hindistandan bir heyet Hazreti Peygamberin cesedini Hindistana kaçırmak mezarına lağım kasdile

almak için Medineye gelir. Gündüz Medine şehrinin içerisinde çalışırlar. Geceleyin de Merkada yakın yattıkları medreseden mezara lağım alır ve çıkan enkazı dökerler.

Şamda Hüseyin Sakallı rüyasında Hz. Peygamberi görür. Hazret ona vaziyeti haber verir. Sabahlayın uykusundan uyanan Hüseyin Sakallı, Medinenin yolunu tutar. Ve tarif edilen medreseyi güçlkle bulur. Hintlilerin vaziyeti-

Kara Hüseyin Ağa
(Kahramanlık sembolü - Çınarlı Kahramanı)

ne vakıf olur.

Vaziyetten o zamanın idarecilerini haberdar eder ve Hintliler yakalanır. Fakat kesesinden de Merkadin etrafını, rüyasında kendisine tarif edilen şekilde çelik sebeke tertibatı yaptırır.

Hüseyin Sakallı bu hadiseden bir müddet sonrada Antep'e gelir ve yerleşir. İşte yukarda adı geçen Hüseyin Sakallı bu zatın ahfadındandır. Sakallı Kara Hüseyin ilk tahsilini Çınarlı camiindeki o zamanın ilk okulunda bitirir. İlk okulu bitirenler ise şimdiki Cumhuriyet ilk okulunda açılmış bulunan Rüştiye okuluna girerlerdi Hüseyin Sakallı buraya bir kaç yıl devam etmiş isede sonradan büyükleri tarafından okuldan alınmıştır.

Bir müddet alacacılık işi ile uğraştı. Bu iş kendini idare etmediğinden bundan vaz geçti. Ve kahveciliğe başladı. İlk kahve şimdi Allen ben denilen yere; o, zaman gazino derlerdi, ki: büyük gazino, küçük gazino diye ikiye ayrılırdı. Küçük gazino şimdiki kız enstitüsü karşısındaki parkın yeri, büyük gazinonun yeri daha evveleri de Devlip olarak kullanılırdı.

İşte Hüseyin ağa bu gazinoların her ikisini de işletti. Kahveciliği sırasında Birinci cihan harbi ilân edildi. Ve kendisinde kahveyi kapatarak harbe iştirak etti. İlk sevk yeri Cebelibnan sınırı idi. Beyrutta da bulundu. O zamanın 314 lileri gibi oda cepheden cepheyeye gönderildi. Ve böylelikle bütün Güney cephelerini dolaştı. Ne garip tesadüftürki Gaziantep savaşında hemen her noktasında bulunmasına rağmen Kara Hüseyin tek bir yara dahi almamıştır.

Kara Hüseyin Cepheden döndükten sonra İngilizler Antep'i işgal etmişlerdi. İngilizler çekildikten sonrada Fransızlar Antep'i işgal ettiler.

Fransız askerleri şimdiki Şehit

Kâmil ilkokulu önünde bir kadına sarıntılık ettiler. Bunu haber alan Türkler derhal silaha sarıldılar. O anda bir kaç Fransız askeri öldürülmüştü Türklerden ise hiç bir zayıf olmamıştı. Biranda sokak ve mahalle araları kesilmiş ve barıkadlar kurulmuştu.

Suriyeden silâhlar satın alınmaya başlandı. Şehir semt, semt ayrılmıştı. Her semte bir semt reisi seçilmişti. Semtlerin zenginleri ve ağaları Suriyeden getirttikleri silâhları, semtindeki eli silâh tutanlara dağıttı.

Şehrin güney tarafı ermenilere, Fransızlara, Kuzey ve doğu tarafıda Türklerle otomatikman ayrılmıştı. Cephelerin her iki tarafından müthiş surette karşılıklı silah sesleri, getmeye başladı.

Fransızlar haftada iki defa Suriyeden nakliyat getirmeye başladılar. Köylerden ve şehirden mütemedi bir şekilde bu nakliyatları vurmak ve bozmak için karşı koymaya çalışıldı. Kuvvetlerimiz çete usulu olduğundan çok zaman muntazam ordu kuvvetleri karşısında dağılırlardı.

Fakat düşmanada oldukça zayıf at verdirilirdi. Fransızların yine bu nakliyatlarından biri, Kilis yolunu takiben Antep'e gelecekti Bunu haber alan Şahin bey Kilis yolu müdafaasını almıştı Buna Ekiz kuyu tarafında, yine düşman kuvvetlerinin muhtemel bir nakliyatını bozmak ve vurmak amacile, bulunan Dayı Ahmet Ağa çeteleride yardımcı olacaklardı. İşte Kilis yoluna Şahin beye yardımcı olarak gelen bu çete efradı arasında Kara Hüseyin de vardı. Çünkü o semtinin çete başısı olan Dayı Ahmet Ağayı hiç bırakmazdı.

920 yılının bir son bahar ayı, düşman kuvvetleri Kilis'ten hareket etmiş ve Elmalı köprüsüne yaklaşmışlardı. Fransız kuvvetleri şaşırdı. İki ateş arasında kalar, düşman kuvvetleri Türklerin bu kadar kuvvet toplıyabileceğini tahmin edememişlerdi. (Devamı var)

KİLİS EMNİYETİ

Kilis Emniyet mensupları bir arada

Kilis Polis Teşkilâtının Kuruluşu ve geçirdiği safahat

Kiliste Polis teşkilâtı Osmanlı İmparatorluğu devrinde beri mevcut olup bir komiser ile beş memurdan müteşekkil bir karakol olarak vazife görmektedir.

Birinci cihan harbinden sonra Fransızların Kilisi işgal etmeleri üzerine Abdullah Halis adında Başkomiser rütbesindeki zatın emrinde biri merkez olmak üzere kırk mevcutlu dört karakol teşekkül ettirilmiş ve bu mevcut İstiklâl savaşı sonuna kadar devam ettirilmiştir.

1922 yılında Fransızların Kilisten çekilmelerini müteakip başta Başkomiser Abdullah Halis olmak üzere bir kısım polis memuru Fransızlarla Halabe kaç-

mış, geri kalan memurlar da tamamen tasfiye edilmek suretiyle, Milli Hükümetçe Komiser Mustafa bey emrinde 7 memurdan müteşekkil yeni bir polis teşkilâtı teessüs ettirilmiştir.

1937 yılında Emniyet Amirliği kadrosuna yükseltilmiş ve üç memur ilâve edilmek suretiyle polis kadrosu 10 kişi olmuştur. Mezkûr tarihten beri şehir devamlı surette genişlemiş, nüfusta buna müvazi olarak artmış bu gün 35000 nüfuslu Kiliste asayişin temini bir Emniyet Amiri, bir Başkomiser ve 12 polis memuru tarafından muhafazaya çalışılmaktadır.

(Kilis Emniyet Amiri)

Osman Nuri Serdaroglu'nun Hal tercümesi

1920 yılında Konyada doğmuş ilk ve Orta tahsilini aynı şehirde yaptıktan sonra İstanbul'a giderek 1941-1942 döneminde İstanbul Erkek lisesinden mezun olmuştur.

1/11/1942 tarihinde yedeksubay okuluna, 23/4/1943 tarihinde de okuldan mezun olup Asteğmen olarak Diyarbakır 7. Kor. Nakliye Tabur Komutanlığına dahil eden O. Nuri Serdaroglu 23/4/1945 tarihinde terhis edilmiştir.

30/11/1945 tarihinde İstanbul Emniyet müdürlüğü Ş. 2 Ks. 3 de Polis memuru olarak vazifeye başlanmıştır :

1946-1947 döneminde Polis Enstitüsü orta kısmını,

1947-1948 döneminde de polis Enstitüsü yüksek kısmını muaffakiyetle bitirerek Ankaradan tekrar İstanbul'daki görevine dönmüştür.

Kadrosuzluk sebebiyle iki sene komiser muavinliğinde stajyer olarak çalıştırılmış nihayet 15-9-1950 tarihinde Komiser muavinliğine terfi ettirilmiştir.

4/4/1952 tarihinde Çatalca emniyet komiserliğine aktarılan Osman Nuri Serdaroglu 8/4/1954 tarihinde tekrar Beylerbeyi Başkomiserliği emrine alınmıştır.

1953 yılı Ekim ayında Ankaraya trafik kursuna çağırılmış 45 günlük kursu müteakip 26/11/1954 tarihinde Kocaeli trafik bölge amirliğine atanmıştır.

16/9/1956 da komiserliğe terfi ettiril-

miş ve Sakarya vilâyetinde yeniden teşekkül edecek olan büroya nakledilmiş ve 16/8/1960 tarihinde başkomiserliğe terfi ettirilmiştir. Sakarya Vilâyetinde beş sene hizmet ettikten sonra şarka nakil sırası geldiğinden Gaziantep trafik büro amirliğine nakli yapılmış ve 19-1961 tarihinde Gazi şehre gelerek yeni görevine başlamıştır.

Şhreküstü mevkiinde harap bir binada bulunan trafik bürosunu baş karakolda jandarmaya ait telsiz binasının tahliyesi ile oraya naklini ve kısa zamanda modern bir büro haline gelmesini temin etmiş ise de burada ancak dört ay gibi kısa bir zaman vazife görebilmiştir.

Zira Kilis kazasının asayiş jandarman alınarak polise devredilmesi İçişleri Bakanlığınca emredildiğinden bu defa 5/1/1962 tarihinde 2. İcra sınıf Emniyet Amirliğine terfi ettirilen muameleyle Gaziantep'ten de ayrılarak 15-2-1962 tarihinde Kiliste yeni görevine başlamıştır.

Gaziantep'e uzun zamandan beri Emniyet müdürü verilmemesi için Valilikçe 20/9/1962 tarihinde Emniyet müdür vekillğine çağırılmış 25-12-1962 tarihinde Emniyet müdürü Salih Urgancıoğlunun vazifeye başlamasıyla bir müddet de müdür muavini olarak çalıştıktan sonra İçişleri Bakanlığınca esas kadrosu bulunan Kiliste gönderilmesi emredildiğinden 20-2-1963 tarihinde Kilis'e dönerek esas vazifesine başlamış ve halen burada çalışmaktadır.

Bu ayın Olayları

1- Memleketimizde İstasyon cad-desinde açılacak olan FUAR'ın temeli atıldı.

2- Burç köyünde, köye de elektrik enerjisi verecek olan bir un fabrikası, Vali Salih Tanyerinin konuşması ile açıldı.

3- Memleketimizde milliyetçiler derneği kuruldu. Dr. Yaşar Başkanlığa getirildi.

5- Ticaret lisesi binasının Sanat okulu bahçesine yapılmak üzere ihalesi yapıldı.

6- Şehrimizin hükümet konağı karşısındaki saha 700 bin liraya istimlak edilerek, vali Sılib Tanyerinin süre-

li çalışması neticesi yıkılmaya başlandı. Burada Havuzlu bahçe, berber, Kuru kahveci, dondurmacı, baklavacı, Kâmil Efenin kahvesi ve bazı dükkânlar yıkıldı.

7- Vali Muavini Zekeriya Tunçbilekli İzmir Vali muavinliğine tayin edildi.

8 Şehrimiz sanat okulunda açılan ve bir hafta süren sanat semineri sona erdi

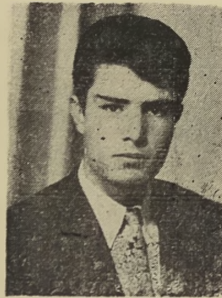
9- Şehrimiz sanat okuluna yapılacak olan Motor kısmı inşaatı ihaleye çıkarıldı.

10- Şehrimizde halkevi açıldı.

Şehrimiz Turizm Derneği Başkanlığına Vakıf Arı seçildi.

İlk toplantılarını yapan dernek üyeleri herşeyden önce bir Gaziantep rehberi çıkarmayı ele aldılar. Ve vekâletce

derneğe ayrılan 60 bin lirayı almak için gereken işlemin ve formalitenin yapılmasını konuştular.

İhsan Nejat Göğüş

Istanbul ve Ankara Okurlarımızdan Dergi bedellerini almaya, Dergimiz adına abone kaydına, Resmi ve özel sektörden ilan ve reklâm almaya yukarda fotoğrafı bulunan İhsan Nejat Göğüş'ün saiahiyetli olduğunu ilân ederiz.

Şehrimiz Hidrofil Pamuk Fabrikası gördüğü rağbet üzerine yeni bir teşebbüse geçmiştir.

Emsalinden üstün kalitede ve istenilen vasıfta Hidrofil pamuk çıkarmıya muaffak olan Fabrika sahipleri Sani Kundoğlu ve Mehmet Özüzümcü, Etraftayandırdıkları ilgiden cesaret alarak bu kerre tesislerini genişletmek ve kaliteyi de yükseltmek gibi yeni bir teşebbüse girişmişler ve gerekli malzemeyi getirtmeye muvaffak olmuşlardır.

Memleketimiz için cidden öğünülecek bu olaydan dolayı müteşebbislerini candan tebrik eder muvaffakiyetler temenni ederiz.

TEŞEKKÜR :

Tarım bilgileri ve köyler hakkında dergimize bilgi veren Teknik Z. Müdürü Resul Türkmen ve 4. K. İdari Kemal Özışık'a dergimize adına terekkür ederiz.

T O R O S

Nakliyat ve Ticaret Koll. Şti.

Halil – Talip – Nazmi Dağdelen

Çimento - Tuğla - Kiremit ve Hertürlü Nakliyat

Hürriyet Caddesi No. 63 - Gaziantep

Telefon: Yzh: 1391-1508

Garaj: 1238

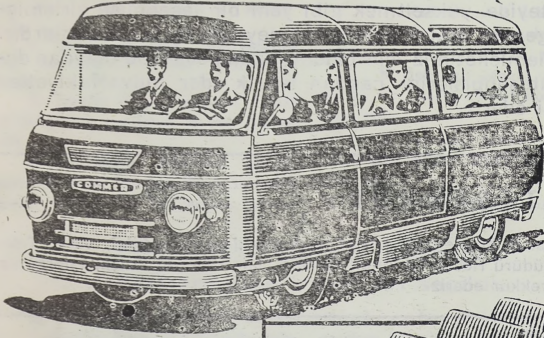
Anbar: 1672

Ev : 3121-3288

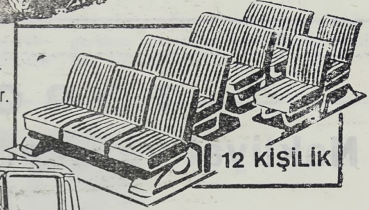
"ROOTES GROUP" MAMÜLÂTI

COMMER

Küçük **OTOBÜS** ve **750** Kiloluk **PANELLERİ**

Rahatlık, konfor, sağlamlık ve ekonomi bakımından en mükemmeldir.
FIATLAR UYGUNDUR !

Gaziantep ve Havalisi ve Acentası :

Bahaettin Bayraktar

Atatürk Bulvarı No: 46-48

Gaziantep

Dergimizin bu sayısı **3000** adet basılmıştır.